

نگاه کارشناس

بررسی لایحه حمایت از خانواده

مریم پرمحمدی*

■ در لایحه حمایت خانواده که مورخ ۸۶/۵/۱ تدوین شد هدفش را تحکیم بنیان، حفظ و صیانت از نهاد ارزشمند خانواده برشمرده است. قضایی زن در دادگاه تاکید دارد که می‌تواند به‌عنوان یک گزینه مثبت در نظر گرفته شود، اما پرسشی که مطرح است حدود اختیارات است و اینکه نظر و رای وی به چه عواملی بستگی دارد. آیا اولویت با حضور مستشار است یا جنسیت وی که همان زن بودن است؟ آیا با عنوان مستشار باید مسوولیتش را انجام دهد یا به دلیل اینکه زن هست و با درک شرایط زنان می‌تواند نقش موثر خود را ایفا کند؟ کدام‌یک دارای اهمیت بیشتری برای دادگاه است و خاصیت آن برای طرفین دعوا (زوجین) چیست؟

در ماده (۹) تقدیم دادخواست آیین دادرسی بدون تشریفات مدنی نوید رهایی زوجین از قیود بوروکراسی اداری و سرگردانی را می‌دهد که در صورت تحقق شدن جای بسی خوشوقتی است چرا که بسیاری از تشدید دعواها و عصبانیت‌ها خط و نشان کشیدن زوجین و خانواده‌هایشان و اعمال خسونت در راهروهای پر تردد دادگاه‌ها به تلف شدن زمان منجر می‌شود و فشار روانی مضاعف را بر زوجین و خانواده‌هایشان تحمیل می‌کند و اتفاقات ناگواری نیز در این‌خصوص به‌وقوع می‌پیوندد. در ماده (۱۳) که مورد مطالبه مهریه منقول یا نفقه زن است یش اعظم آن ناشی از تفکرات سنتی و فرهنگ حاکم و جاری در محیط اطراف زندگی مردم است.

هنوز هیچ پژوهش جدی و آمار درستی از اینکه آیا مهریه زیاد باعث می‌شود که شوهر به فکر اذیت کردن و طلاق نیفتد و یا مهریه کم دختر باعث بی‌ارزشی وی می‌شود و اصلا ارزش در این مقوله به چه مفهوم است و اگر مهریه بالا در نظر گرفته شود، امنیت زندگی زن‌اشویی زن تامین می‌شود و جدایی وی را تهدید نمی‌کند یا اگر برای مرد یک اهرم فشار در زندگی باشد آیا نشاط، عشق و همدلی نیز در طرفین وجود دارد و این یک زندگی مشترک اجباری نیست؟ و زندگی مشترک از آرامش نسبی برخوردار است. و حتی در مواقعی غیرممکن زن از گرفتن حقوق خود صرف‌نظر می‌کند، چون در چند گزینه انتخابی قرار می‌گیرد و بین شروطی قرار می‌گیرد که به‌طور مثال بین فرزند و مهریه یا نفقه، یکی را باید انتخاب کند!

ماده (۳۳) بحث برانگیزترین ماده این لایحه به شماره می‌رود و در پی آن همچنین مفاد ۲۴ و ۲۵ اختیار همسر دایم را منوط به شروطی دانسته است.

از آن جمله؛ اجازه دادگاه، عدالت شوهر، بیماری زوجین، عدم اعتیاد وصول مالیات برای مهریه‌بالا.

در حال حاضر با تک همسری مردان آمار بالای ناسازگاری و تنش در بین زن‌وشوهرها بالا است و با وجود ماده (۲۳) تزلزل بنیان خانواده و مصایب ناشی از آن که برای فرزندان به‌وجود می‌آید در بسیاری مواقع غیرقابل جبران و حتی جبران‌ناپذیر است.

حتی برای مردان متاهل که در بسیاری مواقع از روی خوش‌گذرانی و شهوت به‌نبال زنان دیگر می‌روند و آن را به نام خیرخواهی، خیر بودن و نوع‌دوستی و کمک به زنان بی‌پناه اعلام می‌دارند که ممکن است در شروع واقعا نیت انسان‌دوستی باشد اما به تدریج وارد مراحل دیگری می‌شوند که به ناچار یا داوطلبانه به ازدواج موقت روی می‌آورند. که بعداز مدت کوتاهی مردان نیز پشیمان شده و دچار فشار بیشتر عاطفی، اقتصادی و… و سردرگمی در زندگی با زنان‌شان می‌شوند. اجرای عدالت که در این لایحه به آن اشاره شده است با ظهور تکنولوژی‌های جدید و جهانی شدن و… مردی که با داشتن همسر، زن دومی را اختیار کند خود به خود از بحث عدالت خارج شده است.

وصول مالیات یا مهریه نیز کمک چندانی برای چشم‌پوشی از مهریه بالا نمی‌کند و نمی‌تواند تاثیر چشمگیری داشته‌باشد.

در اصلاحات انجام شده ازدواج مجدد مرد با رضایت زن امکان‌پذیر می‌شود که این نیز بسیار ساده‌انگارانه است. هیچ زن و مردی در زندگی زن‌اشویی تحمل پذیرش رقیب را ندارند. حال این رضایت صوری برای زن اول در چه شرایطی انجام می‌گیرد، خود جای بحث دارد.

نافرمانی زن یا بیماری که به آن اشاره شده از بی‌رحمانه‌ترین مضامین این لایحه و اصلاحات آن است. وقتی بحث نافرمانی زن مطرح می‌شود پس یک فرامتا رو به نام شوهر در زندگی وجود دارد که زندگی زن در دست اوست و طرف دیگر زن به‌عنوان فرمانبردار که اقتدر این مطلب گویاست که نیاز به تفصیل بیشتر نیست و بحث معنوی ازدواج، نقش تکملی زوجین در امر مقدس پیوند زن‌اشویی، بنیان خانواده و… را بی‌معنا و خنثی می‌کند و تو خود حدیث مفصل بخوان از این مجمله‌به امید روزی که قانون‌گذاران ما درک بهتر و واقعی‌تر نسبت به احساسات زنان و مردان در زندگی داشته باشند.

✽کارشناس مسایل اجتماعی

مجلس شورای اسلامی در مرحله گذار است. نمایندگان در جنب‌وجوش شبنام و رد و تایید صلاحیت‌اند و برنامه‌هایی برای جذب یکبار دیگر آرای مردم دارند. ماه آخر کاری مجلس در آخر سال هم خواسته یا ناخواسته به بررسی لایحه بودجه سال آینده اختصاص دارد و با این اوصاف به احتمال زیاد نمایندگان این دوره مجلس نمی‌توانند استئینی برای لایحه حمایت از خانواده بالا بزنند. بر این اساس درحالی‌که یک نماینده مجلس و عضو فراکسیون زنان مجلس چند روز پیش از بررسی تغییرات و تصویب لایحه حمایت از خانواده در صحن علنی هفته آینده مجلس خبر داد، دیگر زن مجلس محقق شدن این موضوع را در آینده‌های نزدیک منتفی دانست. به این‌ترتیب پیش‌بینی می‌شود سفرای که نمایندگان مجلس هشتم برای ازدواج مجدد مردان به‌عنوان یکی از اجزای لایحه جدید پهن کردند باید به وسیله نمایندگان مجلس نهم جمع شود.

اما فاطمه آلیا، عضو فراکسیون زنان مجلس چند روز پیش در گفت‌وگو با «فارس» با بیان اینکه لایحه حمایت از خانواده به احتمال بسیار بالا هفته آینده در دستور کار صحن علنی مجلس قرار می‌گیرد، با اطمینان خبر داد که در ماده ۲۴ و ۲۳ که تعدیل شده‌اند و مواد اضافه شده به لایحه حمایت از خانواده توسط نمایندگان در هفته آتی بررسی می‌شود.

این اظهارنظر آلیا با واکنش زهره الهیسان، دیگر عضو فراکسیون زنان مجلس همراه شد چراکه الهیان در گفت‌وگو با «شرق» می‌گوید: «رسیدی به لایحه حمایت از خانواده در صحن علنی مجلس به این سرعت و درحالی‌که اعمال تغییرات آن در کمیسیون مربوطه هم به پایان نرسیده کاری غیرممکن است.»

این نماینده مجلس معتقد است تا زمانی که تغییرات در ماده ۲۲ و ۲۳ و مهریه و بسیاری دیگر از مباحث در کمیسیون مربوطه تکمیل و اصلاح نشود، قاعدتا در صحن علنی مجلس برای تصویب شدن ارایه نمی‌شود و قطعا این لایحه به هفته آینده نمی‌رسد.

اما به گفته فاطمه آلیا، دیگر عضو مجلس در ماه‌های پایانی عمر مجلس هشتم بیشتر موارد لایحه حمایت از خانواده تصویب شده است. «پس از بررسی‌های بسیار اصلاح و دو ماده جدید نیز به آن اضافه شد؛ هم‌اکنون لایحه حمایت از خانواده منتظر آن است که هیات‌ریسه مجلس آن را در دستور کار بررسی در صحن علنی قرار دهد.» این عضو فراکسیون زنان مجلس با بیان اینکه لایحه حمایت از خانواده بارها در دستور کار مجلس قرار گرفت، اما به دلیل ارایه برخی از طرح‌های دارای فوریت بررسی آن به تعویق افتاد، می‌گوید: «بن هفته مجلس تعطیل است ولی لایحه حمایت از خانواده‌بعد از تعطیلات بررسی می‌شود و دو ماده ۲۲ و ۲۳ که تعدیل شده‌اند در صحن علنی مورد بررسی قرار می‌گیرند.»

آخرین تغییرات در لایحه حمایت از خانواده بر این‌امر تاکید دارد که برای احقاق حقوق زنان در روند دادرسی مراکز مشاوره تاسیس شود و حضور مستشار زن در دادگاه‌های خانواده الزامی است. همچنین در لایحه حمایت از خانواده، ماده مربوط به تعیین سقف مهریه حذف و ثبت نکاح موقت نیز در سه مورد الزامی شده است. به این معنا که در صورت باردار شدن زن در طول مدت ازدواج موقت با طرفین برای ثبت ازدواج توافق داشته باشند یا این موضوع جزئی از شرایط ضمن عقد باشد، نکاح موقت می‌تواند ثبت شود.

اصلاحات در زمینه ازدواج مجدد مرد این امکان را با

رضایت زن میسر می‌داند، اما از سویی دیگر مردان را ملزم کرده در صورتی‌که زن نافرمانی کرده یا بیمار باشد یا یکی از ۹ شرطی که برای ازدواج مجدد مرد منظور شده را دارا باشد می‌توانند پس از کسب مجوز از دادگاه دوباره ازدواج کنند. آخرین تغییرات همچنین حاکی است، داشتن حق طلاق برای زن در صورت ازدواج مجدد مرد و تابعیت ایرانی فرزندی که از ازدواج یک مرد خارجی با یک زن ایرانی متولد می‌شوند، به آن اضافه شده است.

مجلس باید احتیاط کند

پیش از این یک نماینده مجلس در یک کنفرانس بین‌المللی در تایلند اعتراض خود را نسبت به مفادی از لایحه حمای از خانواده که به ازدواج مجدد مردان تاکید دارد، نشان داده بود. عزت‌الله یوسفیان‌ملا با یادآوری انتقاداتش در کنفرانس نفی خشونت علیه زنان به «شرق» می‌گوید: «معمولا این رسم در کشورهای عربی متداول است که مرد بر حسب درآمدش می‌تواند تا چهار زن برای زندگی‌اش اختیار کند و در ایران هم متاسفانه ما به این سمت در حال حرکت هستیم که در صورت داشتن مجوز از سوی دادگاه مردان می‌توانند چندین و چند بار ازدواج کنند. این کار البته در حال حاضر با غفلت قضات بدون تحقیق و بررسی بیشتر در حال انجام است. در صورتی

که اگر اثبات شود مرد برای هوسرانی و پلهوسسی‌اش دست به انجام این کار می‌زند، خلاف شرع و انصاف است و جایز نیست.»او معتقد است شرایط باید برای ازدواج مردان به مراتب سخت و دشوارتر از قوانین مخربی بگذارند. امروزه بسیاری مردان برای خانواده مشکلاتی را پدید می‌آورد و براساس همین عدالت شرط است. کسی که به ازدواج مجدد اعتقاد دارد، باید بداند که این موضوع می‌تواند روی بچه‌ها، تربیت فرزندان و خانواده تاثیرات مخربی بگذارند. امروزه بسیاری از مشکلات اجتماعی و سهمانی که به سرعت‌ها در دادگاه‌ها متهم هستند، اعلام می‌کنند پدرم ما را رها کرد و رفت. دختران فراری که از خانواده به اجتماع پناه می‌برند عمدتا همین مساله را اعلام می‌کنند»

«باید از احکام اسلام سوءاستفاده کرد.» یوسفیان‌ملا بااعلام این مضوع بر ثبت ازدواج مجدد در لایحه جدید تاکید می‌کند: «قدم بعدی بعد از کسب اجازه زن اول، ثبت ازدواج‌های مجدد است چراکه در غیراین صورت مرد می‌تواند بنابر هر پلهوسسی و مسایل مختلف کیان خانواده را به مخاطره بیندازد. در لایحه جدید باید به موارد دیگری که زندگی سسال‌های مشترک زن و مرد را تحت تاثیر قرار می‌دهد، توجه کرد. مردی که سسال‌ها زندگی کرده و بچه‌های متعدد داشته نمی‌تواند بدون هیچ دلیل قانع‌کننده‌ای دست رد به سینه زن و بچه‌اش بزند. اسلام پیش از هرچیز به شأن خانواده تاکید دارد و بر عدالت تاکید می‌کند. بر همین مبنا قاضی باید ملزم به ارایه اسناد و مدارک باشد که صدور اجازه مجدد به مرد تاثیر سویی

حقوق

لایحه حمایت از خانواده به این زودی آماده نمی‌شود

میراث پرحاشیه مجلس هشتم

لیدا ایاز

به خانواده او نمی‌گذارد. وضعیت خانواده را در شرایط عادی نگه می‌دارد و زندگی خانوادگی خانواده پیشین او را نتگرت نمی‌کند و زن اول با این موضوع مشکلی ندارد. مجلس باید در پایه‌ریزی قوانین دقت و عنایت لازم را داشته باشد و در تصویب چنین لایوایی احتیاط لازم را به خرج دهد. از سویی دیگر قضات دادگاه‌های جمهوری اسلامی باید تمام جوانب کار را در نظر بگیرند.»

عمر لایحه حمایت از خانواده به این مجلس قد نمی‌دهد

«لایحه حمایت از خانواده اگر به صورت ترکیبی از لایحه حمای از کودکان باشد، زمان زیادی را صرف می‌کند و بعدی می‌دلم خبر خاتم آلیا که گفته‌اند در هفت، هشت ماه آینده این لایحه تصویب می‌شود، تحقق یابد.» زهره ارژنی، حقوقدان نیز به تصویب لایحه حمایت از خانواده در سال جاری امیدوار نیست و معتقد است اگر قرار باشد کارهای مجلس در نوبت خود انجام شود، این موضوع نمی‌تواند به این زودی در دستور کار مجلس قرار گیرد. او در ادامه به «شرق» می‌گوید: «نمایندگان مجلس به دنبال راهکارهای اجرایی این لایحه هستند تا هم مخالفان و موافقان این طرح را قانع کند. چراکه عده‌ای با موضوع تعدد زوجین مخالفاند و عده‌ای هم موافق. از این رو نمایندگان به دنبال راه‌های میانی و مساعد برای اجرای این لایحه‌اند تا به نوعی نه سیخ بسوزد و نه کباب.»

به گفته او لایحه حمایت از خانواده نباید نسبت به کودک و وضعیت کودکان بی‌توجه باشد: «به نظر من این لایحه باید در صورت ترکیبی ارایه شود و از حقوق کودک دفاع کند. چراکه زن و شوهر و کودک همه تشکیل یک خانواده را می‌دهند و بنابراین کودک از این حلقه جدا نیست. در این میان زن و شوهر که هر دو عاقل و بالغ هستند می‌توانند از خود محافظت کنند و تصمیمات مورد دلخواه خود را بگیرند اما کودکی که در این روابط و اختلافات هیچ نقشی ندارد بی‌دفاع باقی می‌ماند و بنابراین باید سازمان با نهادهی باشد تا از حقوق کودک محافظت کند. چراکه تصمیمات پسر و مادر به عنوان کسانی که قرار است از هم جدا شوند، می‌تواند تاثیرات مستقیمی بر کودک داشته‌باشد.»و درباره حذف سقف مهریه از لایحه حمایت خانواده معتقد است: «این موضوع به نفع زن است چراکه در تمام دنیا نیز چنین رسم است و چون در کشور ما مهریه گرفتن عرف است باید مهریه را به عنوان یک نماد مطرح کرد تا در جامعه تعادل ایجاد کرد. این واقعیتی درونی در کشور ماست و باید در این زمینه از تجارب دیگر کشورها استفاده کرد. در کشورهای دیگر جهان برای حفظ دارایی‌های زن شرط می‌گذارند و طبق توافق طرفین دارایی‌های مشترک زن و مرد را تقسیم می‌کنند.»ارژنی معتقد است در صورتی که شروط حق طلاق برای زنی که بر پی ازدواج مجدد همسرش خواستار طلاق است،

برداشته شود، می‌توان این آزادی را برای زن در انتخاب زندگی‌اش ایجاد کرد؛ شروطی که به شروط عسرورج معروف است.

اما شروط عسرورج در کشور ما برای قابل شدن حق طلاق از سوی زن هنوز پابرجاست و این روند را با مشکل مواجه می‌کند: «ازدواج بدون اجازه همسر از جمله شروط برای طلاق زن‌هاست و اگر شروط اثبات عسرورج برداشته شود، قاضی می‌تواند بدون گرفتن ادله از زن دستنبر به صدور طلاق دهد. اما این مورد هنوز در دست بررسی است اگر چه یکی از نمایندگان مجلس امیدوار به رفع این شروط است.»

به گفته این حقوقدان ایجاد شروط برای اثبات عسرورج به ایجاد مشکلات دیگری برای تعیین مهریه و حقوق زن منجر می‌شود بنابراین نیاز است تا راهکارهای مناسبی در این زمینه دیده شود.

پیدا و پنهان ثبت ازدواج موقت

اما در شرایط امروز که هنوز هیچ قانونی برای ازدواج دوباره مردان وجود ندارد، ازدواج‌های غیررسمی که پنهان از نگاه قانون و با حکم شرعی انجام می‌شوند، نمود بیشتری دارند؛ ازدواجی که بدون ثبت شدن، هیچ آمار رسمی‌ای از خود در هیچ دفتری بر جای نمی‌گذارد. دغدغه وجود چنین مشکلی باعث شکل‌گیری این لایحه شد تا اگر ازدواج دوباره‌ای هم هست، در قالب قانون بگنجد. اما این تصمیم هم مخالفانی داشته و دارد؛ از جمله موسی غضنفرآبادی، عضو کمیسیون قضایی مجلس.

او درباره علت مخالفتش به «خبرآنلاین» می‌گوید: «به توجّه باشد: «به نظر من این لایحه باید در صورت ترکیبی ارایه شود و از حقوق کودک دفاع کند. چراکه زن و شوهر و کودک همه تشکیل یک خانواده را می‌دهند و بنابراین کودک از این حلقه جدا نیست. در این میان زن و شوهر که هر دو عاقل و بالغ هستند می‌توانند از خود محافظت کنند و تصمیمات مورد دلخواه خود را بگیرند اما کودکی که در این روابط و اختلافات هیچ نقشی ندارد بی‌دفاع باقی می‌ماند و بنابراین باید سازمان با نهادهی باشد تا از حقوق کودک محافظت کند. چراکه تصمیمات پسر و مادر به عنوان کسانی که قرار است از هم جدا شوند، می‌تواند تاثیرات مستقیمی بر کودک داشته‌باشد.»و درباره حذف سقف مهریه از لایحه حمایت خانواده معتقد است: «این موضوع به نفع زن است چراکه در تمام دنیا نیز چنین رسم است و چون در کشور ما مهریه گرفتن عرف است باید مهریه را به عنوان یک نماد مطرح کرد تا در جامعه تعادل ایجاد کرد. این واقعیتی درونی در کشور ماست و باید در این زمینه از تجارب دیگر کشورها استفاده کرد. در کشورهای دیگر جهان برای حفظ دارایی‌های زن شرط می‌گذارند و طبق توافق طرفین دارایی‌های مشترک زن و مرد را تقسیم می‌کنند.»ارژنی معتقد است در صورتی که شروط حق طلاق برای زنی که بر پی ازدواج مجدد همسرش خواستار طلاق است،

برداشته شود، می‌توان این آزادی را برای زن در انتخاب زندگی‌اش ایجاد کرد؛ شروطی که به شروط عسرورج معروف است.

اما شروط عسرورج در کشور ما برای قابل شدن حق طلاق از سوی زن هنوز پابرجاست و این روند را با مشکل مواجه می‌کند: «ازدواج بدون اجازه همسر از جمله شروط برای طلاق زن‌هاست و اگر شروط اثبات عسرورج برداشته شود، قاضی می‌تواند بدون گرفتن ادله از زن دستنبر به صدور طلاق دهد. اما این مورد هنوز در دست بررسی است اگر چه یکی از نمایندگان مجلس امیدوار به رفع این شروط است.»

به گفته این حقوقدان ایجاد شروط برای اثبات عسرورج به ایجاد مشکلات دیگری برای تعیین مهریه و حقوق زن منجر می‌شود بنابراین نیاز است تا راهکارهای مناسبی در این زمینه دیده شود.

به گفته ناظمی‌اردکانی علاوه بر اقرارنامه‌ها، ازدواج و طلاق‌هایی که در کنسولگری‌ها و نمایندگی‌های خارج از کشور نیز انجام می‌شود، به ثبت احوال اعلام می‌شود.

نگاهی به قانون

مشروح لایحه حمایت از خانواده

■ لایحه «حمایت خانواده» بنا به پیشنهاد قوهقضاییه در مجلس در جلسه مورخ ۱۳۸۶/۴/۳ هیات وزیران به تصویب رسید.

فصل اول: دادگاه خانواده

ماده ۱- در اجرای بند ۳ اصل ۲۱ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و به منظور رسیدگی به امور و دعاوی خانوادگی و جرایم موضوع این قانون، قوهقضاییه موظف است ظرف سه سال از تاریخ تصویب این قانون در تملی حوزه‌های قضایی شهرستان، به تعداد کافی شعب دادگاه خانواده تشکیل دهد. تشکیل این دادگاه در حوزه‌های قضایی بخش به تناسب امکانات و به تشخیص رئیس قوهقضاییه خواهد بود.

ماده ۲- دادگاه خانواده با حضور رئیس یا دادرس علی‌البدل و دو مستشار تشکیل می‌شود که حتی‌المقدور یکی از مستشاران دادگاه از بانوان دارنده پایه قضایی می‌باشد. رسمیت جلسه و صدور رای با اکثریت امکان‌پذیر است.

ماده ۳- رئیس یا دادرس علی‌البدل دادگاه خانواده باید متاهل و دارای حداقل چهار سال سابقه خدمت قضایی باشد.

فصل دوم: مراکز مشاوره خانواده

ماده ۱۷- به منظور تحکیم مبانی خانواده و جلوگیری از افزایش اختلافات خانوادگی به‌ویژه طلاق و سعی در ایجاد صلح و سازش، قوهقضاییه موظف است ظرف سه سال از تاریخ تصویب این قانون در کنار دادگاه‌های خانواده (مراکز مشاوره خانواده) ایجاد نماید.

ماده ۲۰- دادگاه باید با در نظر گرفتن نظریه کارشناسی مراکز مشاوره خانواده مبادرت به صدور رای نماید مگر آنکه نظریه مزبور را برخلاف اوضاع و احوال مسلّم قضایی تشخیص دهد.

فصل سوم: ازدواج

ماده ۲۲- ثبت عقد نکاح دایم، فسخ و انفساخ آن، طلاق، رجوع و اعلام بطلان نکاح، طلاق الزامی است. تبصره: ثبت نکاح موقت تابع آیین‌نامه‌ای است که به تصویب وزیر دادگستری می‌رسد.

ماده ۲۳- اختیار همسر دایم بعدی، منوط به اجازه دادگاه پس از احراز توانایی مالی مرد و تعدد اجره‌ای عدالت بین همسران می‌باشد.

تبصره- در صورت تعدد ازدواج چنانچه مهریه حال باشد و همسر اول آن را مطالبه نماید، اجازه ثبت ازدواج مجدد منوط به پرداخت مهریه به زن اول است.

ماده ۲۵- وزارت امور اقتصادی و دارایی موظف است از مهریه‌های بالاتر از حد متعارف و غیرمنطقی با توجه به وضعیت زوجین و مسایل اقتصادی کشور متناسب با افزایش میزان مهریه به صورت تصاعدی در هنگام ثبت ازدواج مالیات وصول نماید. میزان مهریه متعارف و میزان مالیات‌با توجه به وضعیت عمومی اقتصادی کشور به موجب آیین‌نامه‌ای خواهد بود که به وسیله وزارت امور اقتصادی و دارایی پیشنهاد و به تصویب هیات وزیران می‌رسد.

فصل چهارم- طلاق

ماده ۲۶- ثبت طلاق و سایر اسباب انحلال نکاح در دفاتر رسمی فرسای از صدور گواهی عدم امکان سازش یا حکم مربوط از سوی دادگاه با گواهی مراکز مشاوره خانواده مبنی بر توافق زوجین بر طلاق مجاز می‌باشد. ماده ۲۷- در صورتی که زوجین به صورت توافقی متقاضی طلاق باشند باید به مراکز مشاوره خانواده مراجعه نمایند. ماده ۲۸- در صورتی که طلاق صرفا به درخواست مرد باشد، دادخواست صدور گواهی عدم امکان سازش و اگر به درخواست زوجه باشد، حسب مورد دادخواست صدور حکم الزام به طلاق یا احراز شرایط اعمال وکالت در طلاق تقدیم دادگاه می‌شود.

ماده ۲۲- دادگاه ضمن صدور حکم طلاق یا گواهی عدم امکان سازش با توجه به شروط ضمن عقد و مطالب مندرج در اسناد ازدواج تکلیف چیزیه، مهریه، نفقه زوجه، اولاد و حمل و ترتیب حضات و نگهداری اطفال و هزینه آن و نحوه پرداخت را مشخص می‌کند. ماده ۲۷- اجرای صیغه طلاق را بابت چهار شرطی در دفتر خانه یا در محل دیگری با حضور سدفتر یا نماینده وی به عمل می‌آید.

فصل پنجم: حضات و نگهداری اطفال

ماده ۲۹- هرگاه دادگاه تشخیص دهد توافق راجع به ملاقات، حضات، نگهداری و سایر امور مربوط به طفل برخلاف مصلحت وی باشد یا در صورتی که مسوول حضات از انجام تکالیف مقرر برای حضات خودداری نماید یا مانع ملاقات طفل تحت حضات یا اشخاص ذی‌حق شود می‌تواند هر تصمیمی که به مصلحت باشد از اعلام جمله وگذاری امر حضات به دیگری یا تعیین شخص ناظر یا پیش‌بینی حدود نظارت وی و نظایر آن مقرر نماید. **فصل ششم: مقررات کیفری**

ماده ۴۴- چنانچه مردی بدون ثبت در دفاتر رسمی اقدام به ازدواج دایم، طلاق، فسخ و رجوع نماید، ضمن الزام به ثبت واقعه، به پرداخت مبلغ بیست‌میلیون تا یکصدمیلیون ریال جزای نقدی و یکی از محرومیت‌های اجتماعی متناسب محکوم می‌شود.

ماده ۴۶- هر فرد خارجی بدون اخذ اجازه مذکور در ماده (۱۰۶۰) قانون مدنی یا زن ایرانی ازدواج نماید، به حبس از نود و یک روز تا یک سال محکوم می‌شود. ماده ۵۰- هرگاه مردی با دختری که به سن قانونی ازدواج نرسیده است برخلاف مقررات ماده (۱۰۴۱) قانون مدنی ازدواج نماید، به حبس از شش ماه تا دو سال محکوم خواهد شد. چنانچه در اثر ازدواج برخلاف مقررات فوق، واقعه منتهی به نقض عضو یا مرض دایم زن گردد، زوج علاوه بر پرداخت دیه به دو تا پنج سال حبس و اگر منتهی به فوت زن شود علاوه بر پرداخت دیه، به پنج تا ده سال حبس محکوم می‌شود.

ماده ۵۲- آیین‌نامه اجرایی این قانون بنا به پیشنهاد وزیر دادگستری و تایید رییس قوهقضاییه به تصویب هیات وزیران می‌رسد.

ماده ۵۳- از تاریخ لازم‌الاجرا شدن این قانون، قوانین زیر و تمامی قوانین و مقررات مغایر نسخ می‌شود.